

Муҳаррамдаги ҳар бир лаҳзани ғанимат билайлик

10:05 / 08.07.2024 9684

«Ашуро» сўзи луғатда «ўнинчи кун» деган маънони билдиради. [Муҳаррам](#) ойининг ўнинчи куни Ашуро номи билан машҳур бўлган.

هَاءِ اِدْرُؤْ سَوْتُمْ وَوَسَّابِعَ نَبَا لِي تِيَهَ تَنَا لِقَاقُ هُنَّ عُلَلِ اِي ضَرَجَ اَلْاَلِ اِنْبِمَ كَحْلِ اِنَّ ع
دُدْعَافِ مَّحْمُومِ اَلْاَلِ هَ تِيَّ اَرَا اِذَا لِقَاقُ فِ اَرُوْشِ اَعْمَوْصِ نَعِي نَبْحَا هَلْ تَلْقُفِ مَزْمَزَ دُنَّ ع
مَلَسُو هِي لَعَلَّ اِي لَصَه لَلْاَلِ اَلْوَسْرَ نَاكْ اَذَكَه تَلْقُ قِ اَمَّ اَصْرَعِ سَا تَلْاَلِ مَوِي حَبْصَا و
يِرَا حُبَّ اَلْاَلِ اِسْمَ حَلْ اِهَا وِرْمَعَن لِقَاقُ هُمُ وُصَي

Ҳакам ибн Аъраж розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Замзам олдида ридоси устида ёнбошлаб ётган Ибн Аббоснинг ҳузурига бориб:

«Менга Ашуро рўзаси ҳақида хабар бер», дедим.

«Қачон Муҳаррамнинг ҳилолини кўрсанг, санаб бор. Тўққизинчи куни рўза тутган ҳолда тонг оттир», деди у.

Мен:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг рўзасини шундай қилиб тутар эдиларми?» дедим.

«Ҳа», деди у».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Шарҳ: Аввало ривоят ровийси Ҳакам ибн Аъраж розияллоҳу анҳу билан танишиб қўйлик:

Ҳакам ибн Абдуллоҳ ибн Исҳоқ Аъраж ал-Басрий тобеъинлардан бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳадисларини Ибн Аббос, Ибн Умар, Имрон ибн Ҳусойн, Маъқал ибн Ясор, Абу Бакра, Абу Ҳурайралар орқали ривоят қилдилар. Бу ҳадислар унча кўп бўлмаса ҳам лекин ишончлидир.

Биз танишган ривоятда Ашуро рўзаси Муҳаррам ойининг тўққизинчи куни тутилиши ҳақида сўз кетмоқда. Нима учун бундай эканлиги ҳақида сўз юритишдан олдин бу масалага оид бошқа ҳадисларни ҳам кўриб чиқсак, яхши бўлар, деган умиддамиз.

مَوِي مَلَسُو هَلَلِى لَصَلْهَلْ لُؤْسَرَمَاص: لَأَقُؤْ نَعُ هَلَلِى صَرَسَّابَعِ نَبَلَنَع
رَاصِّنْ لَأَوُ دُوَهَيُّ لَأُ مَّطْعَتُ مَوِيُّ نَهَلْ لُؤْسَرَأى: أَوْلَأَقُ هَمَأى صَبَرَمَأَوُ ءَأَرُوشِ أَع
مُأَعْلَلِ تَأى مَلَفِ، عَسَّاتَلْ مَوِيُّ لَأَنْ مَصُ هَلَلِى ءَأَشْ نَأَلْبُ قُمْلَأ مَأَعْلَلِ نَأَكْ إِف: لَأَقُ
دُوَادُ وُبَأَوُ مَلَسُمُ هَأَوُر. مَلَسُو هَلَلِى لَصَلْهَلْ لُؤْسَرَيُّ فُؤْتِ يَّحُ لْبُ قُمْلَأ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Ашуро куни рўзасини тутдилар ва у куннинг рўзасини тутишга амр қилдилар.

Одамлар:

«Эй Аллоҳнинг Расули, яҳудий ва насоролар бу кунни улуғлайдилар», дейишди.

У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Янаги йил келса, иншааллоҳ, (ўнинчи билан бирга) тўққизинчи куннинг рўзасини (ҳам) тутамиз», дедилар.

Бас, келаси йил бўлмасдан туриб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам вафот этдилар».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилганлар.

Шарҳ: Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари Ашуро куни рўзасини тутиб, умматларига ҳам ўша куннинг рўзасини тутишни амр қилганларида баъзи хабардор саҳобийлар у зот соллаллоҳу алайҳи васалламга яҳудий ва насороларнинг Ашуро кунини улуғлашларини эслатдилар. Чунки саҳобаи киромлар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг яҳудий ва насороларникига ўхшаган ишни қилмасликларини, доимо уларникидан бошқача, **Ислом** умматига хос иш қилишларини яхши билар эдилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам доимо саҳобаи киромларни бошқа дин эгаларига ўхшашдан, уларга эргашишдан қайтариб келар эдилар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам саҳобаи киромларнинг Ашуро куни рўзаси ҳақидаги хабарларини бағрикенглик билан қабул қилиб олдилар. Уни ҳисобга олдилар ва янаги йили яҳудий ва насороларга ўхшаб, Муҳаррам ойининг фақат ўнинчи кунининг эмас, балки уларга хилоф қилиб, тўққизинчи кунининг рўзасини ҳам тутишларини айтдилар. Аммо ўзлари келгуси йилнинг Ашуро куни келмасидан Рафиқи Аълога рихлат қилдилар.

Лекин гаплари ўз кучида қолди. Барча мўмин-мусулмонлар у зотнинг айтганларини қилиб, Муҳаррам ойининг тўққизинчи ва ўнинчи кунлари рўзасини тутишга одатландилар.

هُوَ أَوَّلُ رِيَاضَةِ الْوَيْءِ أَرْوُشَاعٍ مَوْصَبٍ مَلَسُوهُ يَلْعَلُ لِيَلْصُقَ لَلْأُوسِ رَرَمَ أَلْأَقُؤَنَ وَهُوَ
هُوَ حَصَوِيٌّ ذِمَّرْتَلَا

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Ашуро рўзасини ўнинчи куни тутишга амр қилдилар».

Термизий ривоят қилган ва саҳиҳ, деган.

Шарҳ: Бу амр аввалги ҳадисда зикр қилинган ҳодисалардан олдин бўлган.

Ушбу ривоятлардан чиқадиган умумий хулоса қўйидагича.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам Ашуро рўзасини Муҳаррамнинг ўнинчи кунда тутишга амр қилганлар, ўзлари ҳам тутганлар.

Яҳудий ва насоролар бу кунни улуғлашларини билиб қолганларидан кейин ўнинчи кунга тўққизинчи кунни ҳам қўшиб тутишга қарор қилдилар. Лекин ўзлари бу ишни қилмай туриб, вафот этдилар.

Биринчи ривоятда келганидек, Ибн Аббос розияллоху анҳунинг Ҳакам ибн Аъраж розияллоху анҳунинг саволига жавобан «Тўққизинчи кунни рўза тутган ҳолингда тонг оттир», деганлари Муҳаррам ойининг тўққизинчи ва ўнинчи кунлари рўзасини тутиш керак, деганлари, яъни, тўққизинчи кунни, сўнг ўнинчи кунни тутасан, деганлари бўлади. Зотан, Ашуро сўзининг луғавий маъноси «ўнинчи кун» эканлигини аввал ҳам айтиб ўтганмиз.

Демак, бу йил 7 июл ҳижрий 1446 йил бошланиш ойдир. Унинг биринчи оyi Муҳаррам оyi бўлиб, **Рамазон** ойдан кейин энг ҳурматли ой ҳисобланади. Ашуро куни эса юқоридаги ҳадисга мувофиқ Муҳаррам ойининг ўнинчи кунидир. Бундай улкан имконият Аллоҳ таолонинг биз – бандаларига қилган фазл ва марҳаматидир.

Ашуро куни (Муҳаррамнинг 10-куни)нинг рўзасини 9-куни билан қўшиб тутиш суннат амалдир. Фақат Ашуро кунининг ўзида рўза тутиш макруҳдир («*Фатвои Ҳиндия*» китоби).

Ашуро кунидан аввал ҳам, кейин ҳам бир кун рўза тутиш мустаҳаб бўлади («*Фатҳул Қадир*» китоби).

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам айтдилар: **“Ким оила аҳлига Ашуро кунда (озиқ-овқат, кийим-кечакда ва бошқа нарсаларда) кенгчилик қилса, йилнинг қолганида Аллоҳ унга кенгчилик қилади»** (*Имом Байҳақий ривояти*).

Имом Суфён ас-Саврий ҳазратлари: «Биз ушбу ҳадисни амалда қўллаб кўрдик ва унинг айтилганидек эканлигига гувоҳ бўлдик,» – деганлар. Суфён ибн Уяйна: «Биз буни 50-60 йил тажриба қилиб кўрдик ва фақатгина яхшилик кўрдик», – деганлар.

Демак, Ашуро куни бозорлик қилиб, рўзғорини бут қилиб олса, йилнинг қолган ойлари ҳам баракали бўлиши умид қилинади. Бу йил Ашуро куни 9

сентябрь душанба кунига тўғри келмоқда. Фазилатли ойлардан бўлган Муҳаррамдаги ҳар бир лаҳзани ғанимат билайлик.

«Ҳадис ва ҳаёт» китоби асосида тайёрланди.